

DĖL KOLEGIJŲ IR UNIVERSITETŲ MISIJŲ

Mokslo ir studijų įstatymas, bei kai kurie poįstatyminiai teisės aktai apibrėžia universiteto ir kolegijos veiklos ypatumus. Preliminariai peržvelgus kai kurių šalių, turinčių binarinę aukštojo mokslo sistemą, aprašus pastebima, kad universitetinio ir koleginio sektoriaus skirtumai apibūdinami labai panašiai. Tačiau problemiška atrodo tai, kad kai kurios studijų krypčių grupės (socialiniai mokslai, verslas ir vadyba) pasižymi itin didele studijų programų ir studentų koncentracija. Tas dar labiau išryškėja nagrinėjant didžiuosiuose miestuose veikiančias aukštąsias mokyklas. Taip pat stojančiųjų orientacija į Vilniaus ir Kauno aukštąsias mokyklas, bet ne regionines. Vis dar silpnai išvystyta mokslo taikomoji veikla, per mažai dėmesio skiriama atsižvelgiant į regiono poreikių tenkinimą. Stojantieji prioritetą teikia universitetinėms studijoms, o kolegines studijas renkasi žemesnį stojamąjį balą turintys kandidatai.

MSJ ir Bendruosiuose studijų vykdymo reikalavimuose yra apibrėžti tokie universitetų ir kolegijų ypatumai:

UNIVERSITETAS	KOLEGIJA
Vykdomos pirmos (bakalauras), antros (magistrantūra) ir trečios (doktorantūra) pakopos studijos	Vykdomos pirmos pakopos (profesinis bakalauras) studijos
atliekami tarptautinio lygio fundamentiniai ir taikomieji moksliniai tyrimai, eksperimentinė plėtra ir (arba) plėtojamas profesionalusis menas	grindžiamos profesionalia praktika ir taikomaisiais moksliniais tyrimais, eksperimentine plėtra ir (arba) profesionaliuoju menu
vykdomos šia veikla grindžiamos universitetinės studijos	vykdomos koleginės studijos
daugiau kaip pusė universiteto dėstytojų turi būti mokslininkai ir (arba) pripažinti menininkai ar meno daktarai	daugiau kaip pusė kolegijos dėstytojų turi turėti ne mažesnę kaip 3 metų praktinio darbo patirtį, susijusią su dėstomuoju dalyku
socialiai atsakingas bendradarbiaudamas su suinteresuotomis visuomenės, verslo ir valdžios atstovų grupėmis diegiant technologines ir socialines inovacijas bei ugdant asmens ir bendruomenės gebėjimus savarankiškai ir kūrybiškai mąstyti ir veikti	kolegijos socialinė atsakomybė siejama su darniu regiono vystymu bendradarbiaujant su vietos bendruomenės, verslo ir valdžios atstovų grupėmis bei ugdant asmens ir bendruomenės gebėjimus savarankiškai ir kūrybiškai mąstyti bei veikti
- Programoje numatytų praktikų apimtis sudaro ne mažiau kaip 15 kreditų - baigiamasis darbas (projektas) – ne mažiau kaip 15	- Programoje numatytų praktikų apimtis sudaro ne mažiau kaip 30 kreditų (koleginese studijose praktinis rengimas turi sudaryti ne mažiau kaip trečdalį programos apimties) - baigiamasis darbas (projektas) - ne mažiau kaip 9 kreditai

Iš to ryškėja, kad kolegijų veikla turi būti orientuota į praktinių įgūdžių turinčių specialistų rengimą, studijose daug praktikos, dėstytojų nemaža dalis turi būti praktikai. Universitetinėse studijose tam skiriamas gerokai mažesnis dėmesys. Be to, kolegijos veikla orientuojama į regiono vystymąsi, taikomuosius tyrimus.

Danijoje profesinio bakalauro studijas siūlantys „university colleges“ taip pat įpareigoti savo veiklą stipriai sieti su praktika atliepdami darbo rinkos poreikius privačiame ir viešajame sektoriuose. Iš jų tikimasi prisidėjimo prie nacionalinio ir regioninio vystymosi, bendradarbiavimo su regiono socialiniais dalininkais, buvimo regioniniu žinių centru. Tuo pačiu joms privaloma bendradarbiauti ir su universitetais bei kitomis mokslo įstaigomis. Profesinio bakalauro studijos vykdomos šiose kryptyse: *Healthcare, Pedagogy, Business and Economics, Information technology, Technology, Media and communication, Social sciences and Design.*

Olandijoje profesinio aukštojo mokslo studijas siūlo *Hoger beroepsonderwijs* (HBO). Čia studijos taip pat orientuotos į praktinių įgūdžių ugdymą, rengimą profesijai, kuriai yra paklausa. Tokios studijos gali būti vykdomos bendradarbiaujant su regiono įmonėmis, organizacijomis. Nustatyta, kad HBO studijas vykdo šiose kryptyse (srityse): *Economics, Healthcare, Agriculture, Education, Social and community work, Art, Technology*.

Įvertinus aukščiau pateiktą informaciją, matoma, kad užsienyje universitetinio ir kolegino sektorių misijos yra apibrėžiamos taip pat arba labai panašiai, kaip jos apibrėžtos ir Lietuvoje.

Atlikus pirminę universitetų ir kolegijų vykdomų studijų kryptių analizę (2019 metų duomenys) matoma, jog tik nedidelis procentas aukštųjų mokyklų (tiek universitetų, tiek kolegijų) yra aiškiai specializuotos. Pavyzdžiui, Lietuvos aukštoji jūreivystės mokykla ar Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegija. Ypatingai platus vykdomų studijų kryptių pasirinkimas regioninėse aukštosiose mokyklose, kur profilis gali būti tiesiogiai siejamas su regiono poreikiais. Taip pat kryptių „išsibarstymas“ būdingas didžiosioms aukštosioms mokykloms (universitetams).

Vienas iš galimų pasiūlymų svarstymui būtų didesnę dėmesį skirti vertinimui, kaip šioms institucijoms sekasi įgyvendinti įstatymu priskirtą misiją. Teikiame siūlymą svarstyti tokių rodiklių analizę nagrinėjant universitetų ir kolegijų veiklą:

UNIVERSITETAS	KOLEGIJA
Daktaro laipsnį turinčių darbuotojų dirbančių pilnu etatu dalis	Programose dėstančių praktikų iš verslo, pramonės įmonių dalis (ne mažiau kaip pusę turinčių 3 m. darbo patirtį)
Absolventų, dirbančių 1–3 pagrindinėse Lietuvos profesijų klasifikatoriaus profesijų grupėse, dalis nuo visų dirbančių absolventų (po 12-os mėnesių nuo baigimo)	Absolventų, dirbančių 1–3 pagrindinėse Lietuvos profesijų klasifikatoriaus profesijų grupėse, dalis nuo visų dirbančių absolventų (po 12-os mėnesių nuo baigimo)
Dėstytojų iš užsienio dalis	Absolventų, po studijų likusių dirbti regione, kuriame baigė studijas ir dirbančių 1–3 pagrindinėse Lietuvos profesijų klasifikatoriaus profesijų grupėse, dalis nuo visų dirbančių absolventų (po 12-os mėnesių nuo baigimo)
Studentų iš užsienio (studijuojančių visą programą arba pagal mainus) dalis	Studentų atliekančių praktiką regiono įmonėse dalis
Doktorantų ir visu etatu dirbančio akademinio personalo santykis	Baigiamųjų darbų sąsajos su regiono įmonių uždavinių sprendimu
Universitete daktaro laipsnį įgijusių asmenų iš užsienio dalis nuo visų daktaro laipsnį įgijusių asmenų ataskaitiniais metais.	Uždirbamos pajamos iš regiono įmonių/ Kolegijos uždirbtų lėšų už regioninę, eksperimentinę plėtrą, kvalifikacijos kėlimo kursus, konsultacijas ir kitą užsakomąją veiklą dalis nuo visų kolegijai skirtų valstybės biudžeto lėšų, proc.
Mokslo veiklos (profesionalaus meno) lygis	Mokslo taikomosios veiklos (profesionalaus meno) lygis
Universiteto pajamų iš mokslo eksperimentinės plėtros (MTEP) dalis nuo visų šalies juridinių ir fizinių asmenų universitetui mokėjimų	